

Национален институт на правосъдието

"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния институт на правосъдието"

Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

ПРАКТИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

***Иван ГЕОРГИЕВ,
съдия в Районен съд София***

гр.София, 2014 г.

МАТЕРИАЛНОПРАВНИ ПРОБЛЕМИ

- **Правна рамка**
- **Определение за „домашно насилие“**
- **Отношения между молител и ответник**
- **Специфични случаи**
- **Видове мерки за защита**
- **Кумулиране на мерките за защита**
- **Глоба**

Правна рамка 1

МЕЖДУНАРОДНИ АКТОВЕ

- **Конвенция за предотвратяване и борба с насилието срещу жени и домашното насилие**
- **Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи**
- **Конвенция на ООН против изтезанията и друго жестоко, нечовешко или унижително третиране или наказване**
- **Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените**
- **Конвенция за правата на детето**
- **Директива 2012/29/ЕС**

Правна рамка 2

ВЪТРЕШНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

- **Закон за защита от домашното насилие**
- **Закон за закрила на детето**
- **Наказателен кодекс**
- **Граждански процесуален кодекс**
- **Правилник за приложение на Закона за защита от домашното насилие**
- **Подзаконови нормативни актове**

Практика на ЕСПЧ

- **Право на живот**
- **Ефективни вътрешноправни средства за защита**
- **Забрана за дискриминация**
- **Забрана за нечовешко и унижително отнасяне**
- **Защитата от домашно насилие е естествен ангажимент на държавата**
- **Допустимо вмешателство в личния и семеен живот**

A. v. Croatia

T.M. and C.M. v. the Republic of Moldova

E.M. v. Romania

Bevaqua and C. v. Bulgaria

Понятие за „домашно насилие“

- *domestic violence*
- *gender based violence*
- *family violence*

- *Чл. 2, ал. 2 ЗЗДН – понятието е описано чрез неговите проявни форми*

- *Допустимо ли е извършването на насилие чрез бездействие?*

Молител ↔ ответник

- *Специална процесуална дееспособност*
- *Образуване на производството по молба на трето лице*
- *Връзка между страните*
- *Субективен критерий*
 - *примерно или изчерпателно изброяване? – Определение № 397 от 29.05.2012 г. по ч. гр. д. № 221/2012 г., IV гр. отд. на ВКС*
 - *защита на роднина по съребрена линия от пета степен? – Определение № 514 от 20.09.2010 г. по ч. гр. д. № 350/2010 г., IV гр. отд. на ВКС*
- *Обективен критерий*
 - *домашност?*

Домашно насилие спрямо присъстващи лица

- *Чл. 3 ЗЗДН и чл. 2, ал. 2 ЗЗДН*
 - *Самостоятелно основание за защита ли е чл. 2, ал. 2 ЗЗДН?*
 - *Решение от 01.11.2012 г. по гр. д. № 10291/2012 г. на СГС*

- *Защита на децата и участието им в производството*
 - *Служебно конституиране?*

Невменяем молител и невменяем извършител

- *Може ли да се търси защита срещу невменяем извършител?*
- *Чл. 11, ал. 3 ЗЗДН*
- *Решение на ЕСПЧ по делото A. v. Croatia от 14.10.2010 г.*

Видове мерки за защита

- *задължаване на извършителя за въздържане от извършване на домашно насилие*
- *отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище*
- *забрана на извършителя да приближава пострадалото лице*
- *временно определяне местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието*
- *задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми*
- *насочване на пострадалите лица към програми за възстановяване*

Кумулиране на мерките за защита

- *Мерки за незабавна защита + окончателни мерки?*
- *Допустима ли е втора заповед за защита в срока на първата? – Решение от 01.11.2012 г. по гр. д. № 10291/2012 г. на СГС ↔ Определение № 17266 от 25.11.2011 г. по ч. гр. д. № 15931/2011 г. на СГС, Определение № 373 от 18.06.2010 г. по ч. гр. д. № 357/2010 г., IV гр. отд. на ВКС*
- *Паралелно изтърпяване на мерките или кумулиране на срокове?*

Мерки за защита по време на брачен процес

- *Чл. 5, ал. 3 ЗЗДН*
- *Колизия между мярка за незабавна защита и привременна мярка*
- *„Най-висшия интерес на детето“*

Глоба

- *Задължително ли е налагането на глоба винаги? – Решение от 05.06.2014 г. по гр. д. № 21584/2014 г. на СРС*
- *Характер на мярката или наказанието „глоба“*
- *Non bis in idem*

ПРОЦЕСУАЛНОПРАВНИ ПРОБЛЕМИ

- **Срокове за подаване на молбата за защита**
- **Редовност на молбата за защита**
- **Характер на производството**
- **Конституиране на страните**
- **Събиране на доказателства. Доказване**
- **Значение на декларацията за извършено насилие**
- **Спиране и прекратяване на производството**
- **Представителство и процесуална субституция**
- **Решение, заповед за защита**

Срок за подаване на молбата

- **Чл. 10, ал. 1 ЗЗДН**
- **Срокът е обвързан от началния момент на насилието – *Решение № 1001 от 14.11.2008 г. по гр. д. № 962/2008 г., III гр. отд. на ВКС***
- **Срок при данни за постоянно насилие – *Определение № 27 от 11.01.2011 г. по гр. д. № 584/2010 г., IV гр. отд. на ВКС***
- **Молба пред некомпетентен орган – *Определение № 676 от 25.09.2009 г. по гр. д. № 3175/2008 г., IV гр. отд. на ВКС***
- **Молба пред некомпетентен орган и без искане за защита – *Определение № 474 от 27.04.2010 г. по гр. д. № 583/2010 г., IV гр. отд. на ВКС***

Редовност на молбата за защита

- ***Нередовната молба също е в срок – Определение № 676 от 25.09.2009 г. по гр. д. № 3175/2008 г., IV гр. отд. на ВКС***
- ***Достатъчно е да са посочени фактите, за да се приеме молбата за допустима – Определение № 314 от 21.05.2010 г. по ч. гр. д. № 217/2010 г., IV гр. отд. на ВКС***
- ***Заповед за незабавна защита при нередовна молба?***
- ***Елемент от редовността ли е декларацията? Решение № 403 от 10.03.2009 г. по в. гр. д. № 410/2009 г. на Окръжния съд – Пловдив, Решение № 422 от 25.03.2010 г. по гр. д. № 668/2010 г., 10-ти състав на Окръжния съд – Пловдив, Решение от 01.04.2008 г. по гр. д. № 486/2009 г. на Окръжния съд – Варна***
- ***Оставя ли се без движение декларацията?***

Характер на производството

- Спорна съдебна администрация – Решение № 159 от 15.03.2010 г. по гр. д. № 1654/2009 г., IV гр. отд. на ВКС
- Тълкувателно решение № 6 от 06.11.2013 г. по тълк. д. № 6/2012 г., ОСГТК на ВКС – т. 22 (мотиви)
- Състезателно производство – Решение № 403 от 10.03.2009 г. по в. гр. д. № 410/2009 г. на Окръжния съд – Пловдив

Конституиране на страните

- **Чл. 2, ал. 2 ЗЗДН – смисъл на разпоредбата?**
- **Най-висш интерес на детето**
- **Характер на производството**
- **Субсидиарно прилагане на ГПК**

Събиране на доказателства. Доказване

- **Ограничения при използването на доказателства?**
- **Доказване пред въззивната инстанция**
- **Допустимо ли е служебно събиране на доказателства?**
- **Чл. 17, ал. 4 ЗЗДН ↔ чл. 266, ал. 1 ГПК**
- **Чл. 13, ал. 2 ЗЗДН?**

Декларация за извършено насилие

- **Елемент от редовността или от основателността на молбата?**
- **Доказване с декларация и други доказателства? – Решение № 4396 от 14.07.2011 г. по гр. д. № 6175/2011 г. на СГС, Решение № 22 от 31.03.2009 г. по гр. д. № 53/2009 г. на Окръжния съд – Разград**
- **Съдържание на декларацията? – Решение № 4396 от 14.07.2011 г. по гр. д. № 6175/2011 г., 2-ри възз. бр. състав на Софийския градски съд ↔ Решение № 422 от 25.03.2010 г. по гр. д. № 668/2010 г. на Окръжния съд – Пловдив**
- **Насрещна декларация от ответника**

Тежест на доказване и значение на доказването

- **Опровергаване съдържанието на декларацията**
- **Облекчено, а не обърнато доказване**
- **Значение на доказването – Решение № 672 от 18.10.2010 г. по гр. д. № 914/2010 г., IV гр. отд. на ВКС, Определение № 260 от 01.03.2012 г. по гр. д. № 627/2011 г., IV гр. отд. на ВКС (потвърждава Решение от 02.12.2010 г. по гр. д. № 1155/2010 г. на Окръжния съд – Бургас), Определение № 1194 от 26.10.2012 г. по гр. д. № 634/2012 г., III гр. отд. на ВКС**

Отказ и оттегляне на молбата

- Спогодба
- Спиране и прекратяване на производството
- Частична недопустимост на молбата – *Определение № 749 от 31.10.2012 г. по гр. д. № 604/2012 г., IV гр. отд. на ВКС*
- Медиация?

Представителство на страните

- Процесуална субституция
- Чл. 8, т. 4 ЗЗДН – „непълнолетно“
- Особен представител

Постановяване на решение

- **Чл. 15, ал. 1 ЗЗДН (в открито заседание) ↔ чл. 17, ал. 1 ЗЗДН (връчване)**
- **Диспозитивно начало? – Решение от 01.11.2012 г. по гр. д. № 10291/2012 г. на СГС**
- **Неприсъствено решение? – решение № 3076 от 05.08.2011 г. по гр. д. № 11394/2011 г. на Районния съд – Пловдив, решение № 128 от 02.12.2009 г. по гр. д. № 2759/2009 г. на Районния съд – Русе, Определение от 15.12.2011 г. по в. гр. д. № 828/2011 г. на Окръжния съд – Кюстендил**
- **Решение при призвание на иска? – Решение от 12.02.2013 г. по гр. д. № 16742/2012 г. на Районния съд – Варна, Решение № 13 от 03.02.2014 г. по гр. д. № 20988/2013 г. на Районния съд - Пловдив**

Заповед за (незабавна) защита

- При нередовна молба?
- Необходимо ли е искане?
- *Не подлежи на обжалване – Определение № 321 от 07.03.2013 г. по гр. д. № 1051/2012 г., IV гр. отд. на ВКС, Определение № 298 от 12.06.2009 г. по ч. гр. д. № 313/2009 г., III гр. отд. на ВКС, Определение № 631 от 30.12.2008 г. по ч. гр. д. № 1832/2008 г., I гр. отд. на ВКС*

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!